

PITANJE AUTOKEFALNOSTI CRNOGORSKE CRKVE KORISTI SE U POLITIČKIM RAZRAČUNAVANJIMA

6. januar/siječanj, 2003 20:07

Ž. ANDRIJAŠEVIĆ: PITANJE AUTOKEFALNOSTI CRNOGORSKE
CRKVE KORISTI SE U POLITIČKIM RAZRAČUNAVANJIMA

Živko ANDRIJAŠEVIĆ, istoričar

Moderator: Biljana JOVIĆEVIĆ

ISTORIČAR ŽIVKO ANDRIJAŠEVIĆ, ZA RADIO SLOBODNA
EVROPA, UKAZUJE DA JE AUTOKEFALNOST CRNOGORSKE
PRAVOSLAVNE CRKVE NESPORNA ISTORIJSKA ČINJENICA, ALI
DA JE TO, KAO I VEĆINA ISTORIJSKIH PITANJA U CRNOJ GORI,
PREVASHODNO POLITIČKO PITANJE

RFE

Gospodine Andrijaševiću, obnavljanje Crnogorske pravoslavne crkve prije
devet godina pratila su velika sporenja javnosti. Ima li crnogorska
autokefalnost istorijska utemeljenja ili ne, da li je riječ o istorijskom ili
političkom pitanju? Molim vas da kažete šta o Crnogorskoj pravoslavnoj
crkvi govore istorijske činjenice?

ANDRIJAŠEVIĆ

Crnogorska autokefalnost je nesumnjiva istorijska činjenica, koju potvrđuju
brojni istorijski izvori. Crnogorska autokefalija počinje još u vrijeme kada je
na Balkanu uspostavljena turska vlast i kada je turska vlast, odnosno
Osmanska država razorila onu jedinstvenu crkvenu organizaciju koja je u to
vrijeme postojala na Balkanu. Od tog vremena cetinjska Mitropolija počinje
svoj samostalni autokefalni život. Crnogorsku autokefalnost priznala je i
carigradska Patrijaršija i Ruska pravoslavna crkva, a kasnije je ona i
zakonski verifikovana i nekim crnogorskim aktima.

RFE

O kojim aktima je riječ?

ANDRIJAŠEVIĆ

Ja ću pomenuti crnogorski ustav iz 1905., gdje se u članu 40. kaže da je

Crnogorska crkva autokefalna. I na druge načine se dokazuje autokefalnost Crnogorske crkve, pa i u vrijeme kada se ona formalno ukida 1920. godine. Naime, aktom Kralja Aleksandra ujedinjene su nekolike autokefalne crkve u jedinstvenu Srpsku pravoslavnu crkvu. Prema tome, ni onaj koji je ukinuo crnogorsku autokefaliju nije sporio njenu autokefalnost. Inače, problem autokefalnosti se javlja tek u historiografiji pedesetih godina XX vijeka. Naime, 1953. godine Ljubomir Durković – Jakšić je objavio jedan članak o položaju cetinjske Mitropolije i on je prvi put osporio da je Crnogorska crkva ikada bila autokefalna. Međutim, taj članak je pisan sa jasnim političkim tendencijama i te političke tendencije prisutne su i dan-danas.

RFE

Smatrate li da je problem Crnogorske pravoslavne crkve istorijsko ili političko pitanje?

ANDRIJAŠEVIĆ

U našem vremenu je političko pitanje, kao što su sva ili većina istorijskih pitanja kod nas prije svega politička pitanja. Mi nijesmo razriješili mnoga pitanja sopstvenog identiteta i mnoga pitanja koja su vezana za pruženje odgovora na neka današnja stanja. Danas se pitanje autokefalnosti koristi u čisto političkim razračunavanjima, iako je za ozbiljnu historiografiju to pitanje odavno skinuto sa dnevnog reda. Inače, kod Crnogoraca je uobičajeno da se svemu, pa i onome što je istorijsko, daje politički naboj, jer Crnogorci nijesu ni naročito religiozni, niti mnogo drže do svojih crkvenih institucija, ukoliko one nemaju i neki drugi značaj - prvenstveno politički. Pravo govoreći, cetinjska Mitropolija je i postala to što je postala zahvaljujući svom političkom, a ne vjerskom uticaju u Crnoj Gori.

RFE

Rekli ste da je to pitanje sa istorijskog aspekta davno skinuto sa dnevnog reda. Ipak, od 1918. Godine, od ujedinjenja Države Srba, Hrvata i Slovenaca, istorija je apsolutno potiskivala tu činjenicu da je Crnogorska crkva bila autokefalna.

ANDRIJAŠEVIĆ

To je pitanje bilo skinuto sa dnevnog reda i tek devedesetih godina se ponovo auktuelizovalo na jedan način koji nije primjeren istorijskoj nauci. Devedesetih godina, upravo kada je počela ta politička turbulencija u Crnoj Gori, pitanje autokefalnosti je aktuelizovano na jedan neprimjeren način.

<http://www.danas.org/programi/interview/2003/01/20030106180621.asp>